

Henryk Stawniak

Doktorat ks. Tadeusza Płoskiego

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawno-historyczny 36/3-4, 233-234

1993

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

DOKTORAT ks. STANISŁAWA MACHNIJA

Dnia 9 czerwca 1993 r. odbyła się na Wydziale Prawa Kanonicznego ATK publiczna obrona rozprawy doktorskiej ks. mgra Stanisława Machnija, kapłana diecezji Toruńskiej, absolwenta tegoż wydziału. Doktorant przedstawił Radzie Wydziału rozprawę pt. *Wszczęcie kanonicznego procesu karnego*. Promotorem pracy był ks. prof. dr hab. T. Pawluk. W charakterze recenzentów wystąpili ks. dr hab. F. Lempa (KUL) i ks. prof. dr hab. J. Syryjczyk (ATK).

Wszczęcie kanonicznego procesu karnego – mimo swojej doniosłości teoretycznej i praktycznej – nie cieszyło się zbyt wielkim zainteresowaniem wśród kanonistów. Podjęty temat należy do trudniejszych kwestii w nauce prawa kościelnego. Praca ma charakter pionierski. Treść rozprawy jednoznacznie weryfikuje opcję Autora na rzecz tezy, że wszczęcie kanonicznego procesu karnego ad poenae applicandas nie powinno być inaczej pojmowane, niż jako ostateczny środek duszpasterski, mający na względzie budowanie wspólnoty Ludu Bożego i cel eschatologiczny, jaki jest zbawienie dusz. Rozprawa oparta jest na szerokiej analizie materiału źródłowego i literatury przedmiotu.

Zasadniczy korpus pracy składa się z sześciu rozdziałów poprzedzonych wprowadzeniem oraz z zakończenia, w którym Autor w sposób jasny i przejrzysty podsumował wyniki swoich badań i wyciągnął – jak podkreślali recenzenci – trafne wnioski. Praca ks. S. Machnija stanowi wnikliwe i wyczerpujące studium na temat warunków materialno-prawnych i formalno-prawnych wszczęcia kanonicznego procesu karnego. Autor omawia w niej bardzo złożone i trudne zagadnienie dotyczące dopuszczalności prawnej tego procesu (rozdział I); podstaw faktycznych (rozdział II); zasadności pomiotowej (rozdział III); możliwości ustawowej (rozdział IV); celowości ich czasu (rozdział V) i jego konieczności (rozdział VI).

Praca dostarcza czytelnikowi trafnych i zarazem zdecydowanych odpowiedzi na wiele odważnie stawianych pytań, które na etapie podejmowania decyzji o wszczęciu procesu powinien postawić sobie kompetentny ordynariusz wobec informacji o przestępstwie względnie niebezpieczeństwie jego popełnienia przez jego podwładnego. Prezentowana dysertacja, jak zaznaczyli obaj recenzenci, stanowi pozytywny wkład na naukę prawa karnego formalnego i materialnego.

Rada Wydziału Prawa Kanonicznego ATK, biorąc pod uwagę wyniki egzaminu doktorskiego, właściwy dla tego typu rozpraw walor naukowy, a także opinie recenzentów oraz pozytywny wynik obrony, nadała ks. Stanisławowi Machnijowi stopień naukowy doktora prawa kanonicznego.

Ks. H. Stawniak SDB

DOKTORAT ks. TADEUSZA PŁOSKIEGO

Na Wydziale Prawa Kanonicznego ATK w dniu 30 czerwca 1993 r. odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej ks. mgra Tadeusza Płoskiego, kapłana Archidiecezji Warmińskiej, aktualnie pracującego w ordynacie połowym, absolwenta KUL-u. Doktorant przedłożył Radzie rozprawę doktorską pt. *Sąd Biskupi Diecezji Warmińskiej w latach 1957–1971*, napisaną pod kierunkiem ks. prof. dr hab. Je-

rzego Syryjczyka. Recenzentami pracy doktorskiej byli: ks. prof. dr hab. Jerzy Grzywacz (KUL) i ks. prof. dr hab. Marian Fąka (ATK).

Autor postawił sobie za cel krytyczne prześledzenie działalności Trybunału Diecezji Warmińskiej w latach 1957 (erygowanie trybunału) do 1971. Termin ad quem – to rok 1971, kiedy wydane zostało motu proprio Pawła VI *Causas matrimoniales*. Niezbyt długi okres (14 lat) działalności sądowej, stanowi jednak dla diecezji ważny etap wstępny działalności własnego trybunału.

Na rozprawę, którą liczy V + 216 stron, składa się spis źródeł, wykaz skrótów, wstęp, główny tekst podzielony na 4 rozdziały, zakończenie, załączniki i bibliografia. Główne rozważania dotyczące prawa procesowego i sądzonych spraw, Autor poprzedza wszechstronnym opisem diecezji z różnych punktów widzenia (rozdział I). Na tym tle łatwiej zrozumieć problematykę życia małżeńskiego i rodzinnego diecezji. Rozdział II ilustruje trudności związane z utworzeniem Sądu biskupiego w Olsztynie, organizację trybunału, skład personalny i charakterystykę spraw rozpatrywanych przez tenże Trybunał. Kolejne rozdziały III i IV omawiają poszczególne etapy kanonicznego procesu sądowego w oparciu o 168 analizowanych spraw. Rozdział III dotyczy etapu wstępnego związanego z wniesieniem skargi aż do *litis contestatio*, rozdział IV zaś analizą instrukcji dowodowej i wyrokowania konkretnych spraw.

Badania naukowe przeprowadzone na materiale archiwalnym akt sądowych Trybunału Warmińskiego wskazują na różnorodne braki. Autor rozprawy działalność tego sądu ocenia dość surowo. Autor uwydatnia, które przepisy były zachowane przez sąd, jakie robiono błędy i jakie przepisy były martwą literą prawa nie będąc nigdy stosowane. Te badania mogą się przydać przy wydawaniu nowej instrukcji dla sądów kościelnych. Trudno też nie zgodzić się z końcowym wnioskiem Autora: „Każdy Sąd diecezjalny musi zdobyć się na odwagę podejmowania i rozstrzygania nowych problemów. Konieczna jest ściślejsza współpraca między nauką i praktyką sądową, by w ten sposób osiągnąć właściwy poziom”.

Recenzenci podkreślali wnikliwość, subtelność myślenia i staranność w przeprowadzeniu badań oraz umiejętne wykorzystywanie zebranego materiału.

Rada Wydziału Prawa Kanonicznego ATK, biorąc pod uwagę wyniki egzaminu doktorskiego, właściwy dla tego rodzaju rozpraw walor naukowy, a także opinie recenzentów oraz pozytywny wynik publicznej obrony, nadała ks. Tadeuszowi Płoskiemu stopień naukowy doktora prawa kanonicznego.

Ks. H. Stawniak SDB